

دستیابی به حقوق بشر کودکان از رهگذر بررسی تفصیلی مفهوم بهترین مصلحت کودک در آموزه‌های حقوقدانان بین‌المللی

احمد رضا توحیدی*

مهدی کیخسروی**

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۳/۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۲/۱۵

چکیده

بهترین مصلحت کودک در حوزه قراردادی نخستین بار در کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹) پدیدار گردید. کنوانسیون مزبور در انجام هر اقدامی که به نوعی به کودک مربوط می‌شود، چه در بخش عمومی، خصوصی، اداری، غیر اداری و یا هر بخش دیگری، رعایت نفع و تأمین سلامت کودک را بر سایر مسائل مقدم می‌دارد. ولی با این وجود هیچ مفهومی از بهترین مصلحت کودک ارائه نمی‌دهد. این ابهام می‌تواند در روند تصمیم‌سازی در حوزه‌های قضایی، اداری-اجرایی و قانونی مربوط به کودک اختلال ایجاد کند و کودک را از حقوق بنیادین‌اش محروم سازد. حقوقدانان بین‌المللی به‌عنوان بازوی مشورتی ارگان‌های قضایی، تقنینی، اداری-اجرایی می‌توانند در فرایند مفهوم‌سازی بهترین مصلحت کودک به بهترین وجه نقش‌آفرینی نمایند. مقاله حاضر با روش تحلیلی-توصیفی ضمن بررسی مفهوم بهترین مصلحت کودک از دیدگاه حقوقدانان بین‌المللی به ارزیابی بهترین مصلحت کودک در حوزه‌های مختلف مرتبط با کودک می‌پردازد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مفهوم بهترین مصلحت کودک به ارزیابی دادگاه‌ها در هنگام اتخاذ تصمیم راجع به اینکه چه نوعی از خدمات، اعمال و دستورات به بهترین وجه به کودکان سود می‌رساند اشاره دارد.

کلید واژگان:

کنوانسیون حقوق کودک، کمیته حقوق کودک، مفهوم بهترین مصلحت کودک، ملاحظه اولیه، حقوقدانان بین‌المللی

* استادیار حقوق بین‌الملل دانشگاه قم

EMAIL: legalofoce@gmail.com

** دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه قم و مدرس دانشگاه حکیم سبزواری (نویسنده مسئول)

EMAIL: mahdikeykhosravi@gmail.com

مقدمه

پایگاه خانواده همواره به‌عنوان مأمّن انسان و کانون رشد و تعالی او در سپران ایام زندگی بوده است. دوران کودکی بهار شکل‌گیری شخصیت و هویت انسان است از این رو ضابطه‌مند نمودن و تدقیق نمودن روابط و احکام ناظر بر کانون خانواده و تدوین مقرراتی جامع و مبسوط با هدف حمایت از حقوق تک‌تک اعضای آن به‌ویژه کودکان به دلیل وضعیت خاص آن‌ها امری ضروری و مبرم تلقی می‌گردد. کودکان برای حمایت همه‌جانبه تحت سرپرستی قرار می‌گیرند به‌گونه‌ای که تمام شئون آن‌ها از جمله رعایت حقوق ایشان به سرپرستانشان واگذار می‌شود. عنصر اساسی و بنیادین اعمال حقوق و حمایت اولیای قانونی، رعایت مصلحت و غبطه کودک است. «کنوانسیون حقوق کودک»^۱ مصوب ۱۹۸۹ (از این به بعد «کنوانسیون ۱۹۸۹» خوانده می‌شود) در بند ۱ ماده ۳ بر اولویت «بهترین مصلحت کودک»^۲ در تمام اقدامات اتخاذی مربوط به آن به عنوان یک «ملاحظه اولیه»^۳ تأکید دارد.^۴ مبنای این ماده، قاعده کلی تأمین مصلحت کودک در تمام امور مرتبط با او به‌عنوان اساسی‌ترین عامل در حوزه حقوق کودک است. هدف تدوین‌کنندگان کنوانسیون مزبور از تصریح بر لزوم رعایت مصلحت کودکان به‌عنوان یک ملاحظه اولیه، حداکثر نمودن قلمروی شرایط زمانی، مکانی و اوضاع و احوالی است که مصالح کودک باید در آن رعایت گردد.^۵ «کمیته حقوق کودک»^۶ تأسیس ۱۹۸۹ (از این به بعد «کمیته

1. Convention on the Rights of the Child
2. Best Interest Of The Child
3. Primary Consideration

۴. مفاد بند ۱ ماده ۳ کنوانسیون حقوق کودک در ماده ۴ منشور آفریقایی رفاه و حقوق کودک مورد تأکید قرار گرفته است. به موجب ماده ۴ کنوانسیون اخیرالذکر در تمام اقدامات اتخاذی راجع به کودک توسط هر شخص یا مقامی، مصلحت کودک ملاحظه اولیه خواهد بود. اشاره به عبارت «در تمام اقدامات اتخاذی مربوط به کودک»، بیانگر این حقیقت است که اصل بهترین مصلحت کودک باید به‌طور گسترده اعمال بشود. به عبارت بهتر این عبارت باید در هر موردی که حقوق و رفاه کودک باید مورد ملاحظه قرار بگیرد، ن.ک:

Woodman, Gordon R. "The Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law" 58/2008, LIT Verlag Münster Berlin, 2010, 46.

۵. پارساپور، محمدباقر. نوربخش، سوسن. **معیارهای ارزیابی مصلحت کودک در فقه امامیه، حقوق ایران و**

کنوانسیون حقوق کودک، فصلنامه حقوق تطبیقی اسلام و غرب، سال دوم، ۱۳۹۴، شماره سوم، صص ۴-۱

6. Committee on the Rights of the child

کمیته حقوق کودک متشکل از ۱۸ کارشناس بلندپایه مستقل است که برای یک دوره ۴ ساله توسط دولت‌های عضو کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹) و مطابق با ماده ۴۳ کنوانسیون مزبور انتخاب می‌شوند. انتخاب مجدد آن‌ها بلامانع است. ←

۱۹۸۹» خوانده می‌شود) از بهترین مصلحت کودک به‌عنوان یک اصل کلی بنیادین یاد می‌کند.^۱ کمیته مزبور در دیدگاه کلی خود در بند ۶ شماره ۱۴، بهترین مصلحت کودک را به‌عنوان یک مفهوم سه‌جانبه مورد بررسی قرار می‌دهد، بر این اساس مفهوم بهترین مصلحت کودک در بردارنده «حق اساسی»،^۲ «اصل حقوقی تفسیر»^۳ و «قاعده اجرایی»^۴ است. همچنین کمیته مزبور در بند ۳۷ معتقد است بهترین ملاحظه اولیه به این معناست که بهترین مصلحت کودک را نمی‌توان برابر با سایر ملاحظات مورد ارزیابی قرار داد. این جایگاه عالی کودک با عنایت به وضعیت خاص او از حیث وابستگی، بلوغ، وضعیت حقوقی آن و غالباً سکوت توجیه می‌شود.^۵ با وجود تلاش برای تبیین جایگاه و ماهیت مصلحت حقوق کودک در کنوانسیون حقوق کودک، مفهوم و مصادیق مصلحت کودک هنوز در حاله‌ای از ابهام قرار دارند. مفهوم مصلحت در تمام

→ کارشناسان مزبور باید عالی‌ترین مقام اخلاقی و متخصص در حوزه حقوق بشر باشند. اعضا این کمیته در صلاحیت شخصی خود عمل می‌کنند و هرچند توسط دولت‌های عضو انتخاب می‌گردند اما به‌هیچ‌وجه نماینده آن‌ها محسوب نمی‌شوند. این کمیته مسئول نظارت بر حسن اجرای کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹) است. ن.ک:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/Membership.aspx> and Langford, M, **Global Justice, State Duties: The Extraterritorial Scope of Economic, Social, and Cultural Rights in International Law**, Cambridge University Press, 2013, 393.

^۱. Hauck, Pierre. Peterke, seven. *International Law and Transnational Organized Crime*, oxford university press, 2016, 291

2. Substantive Right

به‌موجب این حق، در هر تصمیمی که ممکن است بر کودک اثرگذار باشد حق کودک برای برخورداری از بهترین مصلحت باید به‌عنوان ملاحظه اولیه در نظر گرفته بشود. این حق اساسی می‌تواند حسب مورد توسط دادگاه مورد استناد قرار بگیرد یا از قدرت اجرایی برخوردار گردد. ن.ک:

Sedmak, Mateja. Sauer, Birgit. *Unaccompanied Children in European Migration and Asylum Practices: In Whose Best Interests?* Routledge publisher, 2018, 42.

3. Interpretative Legal Principle

براساس این اصل، چنانچه درخصوص مقرره حقوقی بیش از یک تفسیر متصور باشد، باید آن تفسیری را که بیشترین تأثیر را بر بهترین مصلحت کودک می‌گذارد انتخاب کرد. ن. ک:

Buck, Trevor. *International Child Law*, Routledge publisher, 2014, 138.

4. Rule of Procedure

بر طبق این قاعده، هنگامی که تصمیمی گرفته می‌شود که بر کودک خاصی یا بر گروهی از کودکان دارای هویت یا کودکان به‌طورکلی تأثیر می‌گذارد فرایند تصمیم‌گیری باید متضمن ارزیابی آثار احتمالی تصمیم (مثبت یا منفی) نسبت به کودک یا کودکان مربوطه باشد. ن.ک:

Griffiths, Anne. Mustasaari, Sanna. *Subjectivity, Citizenship and Belonging in Law: Identities and Intersections*, Routledge publisher, 2017, 10-12.

5. Committee on the Rights of the child, General comment no. 14. on the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration. (art۳, para۱), 2013, at pp4-10

نظام‌های حقوقی همراه با گونه‌ای ابهام تعمدی است تا در شرایط گوناگون قابلیت تطبیق‌پذیری را داشته باشد. این ابهام در ساحت‌های تقنین، قضا و اجرا می‌تواند پدیدار شود و موجب گردد ارزیابی مصلحت از چارچوب‌های معینی پیروی نکند. این مسئله در تبیین حدود و ثغور مصلحت کودک، به‌عنوان رکن اصلی حقوق وی، از اهمیت فزون‌تری برخوردار است.^۱ در این زمینه حقوق‌دانان بین‌المللی می‌توانند به‌عنوان وسایل کمکی در احراز قواعد حقوقی به بهترین وجه نقش‌آفرینی نمایند و ارگان‌های اجرایی، تقنینی و قضایی را در فرآیند مفهوم‌سازی و مصداق‌سازی بهترین مصلحت کودک یاری نمایند.

با عنایت به آنچه که بیان شد، چنین به نظر می‌رسد که تجزیه و تحلیل جامع و روزآمد از مفاهیم و مصادیق بهترین مصلحت کودک در پرتو پیشرفت‌های روزافزون حقوق بین‌الملل معاصر امری ضروری است؛ بنابراین ما در ابتدا، مفهوم بهترین مصلحت کودک را از منظر حقوق‌دانان بین‌المللی مورد بررسی قرار می‌دهیم و در ادامه نیم‌نگاهی به بهترین مصلحت کودک در برخی حوزه‌های مرتبط با آنان می‌اندازیم.

۱. مفهوم بهترین مصلحت کودک

مفهوم بهترین مصلحت کودک، قبل از پدیداری حقوق بشر کودکان عینیت یافت. در حقیقت رجوع به مصلحت کودک ابتداً به‌منظور ایجاد یک استاندارد برای تصمیم‌گیری راجع به کودکان (در فقدان حقوق بشر) طراحی شد؛ بنابراین بهترین مصلحت کودک در گذشته به‌منظور توجیه یک سری از اعمال مورد استناد قرار گرفته است. برخی از آن‌ها مثبت بوده‌اند و تعداد زیادی شامل اقداماتی می‌شده‌اند که امروزه به‌عنوان نقض فاحش حقوق بشر شناخته می‌شوند. مثل «مهاجرت اجباری»^۲ و «فرزند‌پذیری اجباری»^۳ که پدیده رایج در اواسط قرن ۲۰ میلادی است. حتی امروزه با گذشت سالیان دراز، قانون دادگاه‌های برخی از کشورها هنگامی که حضانت و شرایط دسترسی (در وضعیت‌های جدایی والدین) را تعیین می‌کنند، به ملاحظات بهترین مصلحت

۱. پارسا پور، محمدباقر، نوربخش، سوسن. پیشین، صص، ۴-۱.

2. Forced Migration
3. Forced Adoptions

کودک استناد می‌کنند.^۱ «نیگل کنت ول»^۲ با عینک بدبینی به مفهوم بهترین مصلحت کودک نگاه می‌کند. او استدلال می‌کند که اعمال این مفهوم در «کنوانسیون ۱۹۸۹» از فکر جامعی نشئت نمی‌گیرد و علی‌رغم دیدگاه کلی شماره ۱۴ کمیته حقوق کودک، این کمیته به نحو مکفی به این مفهوم نپرداخته است.^۳ علاوه بر این ضروری است که تأکید بکنیم که هرچند کودکان تنها صاحبان حقی هستند که حقوق بین‌الملل برای آن‌ها اولویت بهترین مصلحت را پیش‌بینی کرده است اما به‌عنوان یک نتیجه‌گیری ما اکنون بدون هرگونه تضمینی متعهد هستیم که در راستای تحقق عدالت حقوق آنان را مدنظر قرار بدهیم. درنهایت با بررسی معاهدات مربوط به بهترین مصلحت کودک می‌توان نتیجه گرفت که بهترین مصلحت کودک صرفاً در معاهدات حقوق بشری مربوط به کودکان و مسائل بسیار خاص نمود خارجی پیدا می‌کند. در خصوص معاهدات مربوط به مسائل بسیار خاص می‌توان به کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت (۲۰۰۶) اشاره کرد، حتی در کنوانسیون مزبور مفهوم بهترین مصلحت کودک عامداً در خصوص کودکان به کار رفته است. در سایر کنوانسیون‌های بین‌المللی از جمله کنوانسیون‌های مرتبط با حوزه حقوق بشردوستانه و حقوق پناهندگان از مفهوم بهترین مصلحت کودک استفاده نگردیده است.^۴

1. Sormunen, M, **The best Interests of the Child- A Dialogue Between Theory and Practice**, Council of Europe publishing, 2016, 18.

2. Nigel Cantwell→

→ نیگل کنت ول یک مشاور بین‌المللی در مورد سیاست‌های حمایت از کودکان است که بیش از ۳۰ سال در زمینه حقوق بشر کودکان فعالیت داشته است. او در سال ۲۰۱۷ موفق به دریافت جایزه دکتری افتخاری از دانشگاه استراتکلاید اسکاتلند گردید. تأسیس سازمان مردم‌نهاد حمایت از کودکان در سال ۱۹۷۹ و هماهنگی در خصوص به‌کارگیری داده‌های حقوق بشری سازمان مزبور در فرایند تنظیم پیش‌نویس کنوانسیون ۱۹۸۹ حقوق کودک از اقدامات وی است. تمرکز کاری او در حال حاضر پیرامون موضوع محافظت از حقوق کودکان در مراقبت‌های جایگزین است. ن.ک:

<https://unige.ch/mcr/index.php/academic-staff/nigel-cantwell>

۳. پرفسور هنز گریتنز به مانند نیگل کنت ول دیدگاه منفی نسبت به مفهوم بهترین مصلحت کودک دارد. او معتقد است که تعریف بهترین مصلحت کودک در صورتی محقق می‌گردد که در این زمینه معیارهای عامی وجود داشته باشد. در زمینه بهترین مصلحت کودک با عنایت به فرهنگ‌ها و سنن مختلف در نظام‌های اجتماعی ارائه معیارهای کلی به‌منظور تعریف بهترین مصلحت کودک وجود ندارد و در نتیجه در رابطه با تعریف بهترین مصلحت کودک ابهام وجود دارد. ن.ک:

Grietens, H. **In the Best Interests of Children and Youth: International Perspectives**, Leuven University Press, 2005, 15

4. Sormunen, Milma, op. cit, 18-27.

همان گونه که مشاهده می‌شود این نویسنده به استناد فقدان شفافیت در مفهوم بهترین مصلحت کودک و کاربرد مختصر آن در کنوانسیون‌های حقوق بشری، نقش مفهوم یادشده در عینی سازی (واقعی سازی) حقوق بشر کودکان را انکار می‌کند.

«پیتر آش»^۱ با عنایت به رویه قضایی دادگاه‌ها معتقد است که مفهوم بهترین مصلحت کودک به طور گسترده شامل هر عاملی می‌شود که بر کودک تأثیر می‌گذارد. به طور مثال دیوان عالی آرکانزاس بیان می‌کند که بهترین مصلحت کودک مفهومی فراتر از محل سکونت و امور مادی دارد. بهترین مصلحت کودک، اخلاق، معنویت، مادیات، ارزش‌های فرهنگی، موضوعات رفاهی، روابط خانوادگی و روابط دوستانه را در برمی‌گیرد.^۲ در واقع پیتر آش در تعیین مفهوم بهترین مصلحت کودک بر دو مقوله اساسی نقش دادگاه‌ها و نقش عوامل محیطی مؤثر بر کودک تأکید دارد.

«جان کاربن»^۳ استاد حقوق دانشگاه مینه‌سوتا آمریکا معتقد است بهترین مصلحت کودک به عنوان توجیهی برای مداخله است. اولین قضایای مربوط به مصلحت کودک در قرن ۱۸ میلادی مطرح گردیده است. حقوق انگلیس به پدران اجازه داده تا سرپرستانی برای کودکان تعیین بکنند. این سرپرستان از صلاحیت تصمیم سازی برخوردار هستند. اختلافات زمانی بروز می‌کند که موصی ارثی را برای سرپرست کودک (که توسط پدر تعیین گردیده است) شرط می‌کند. چنانچه سرپرست ارث را بپذیرد، صلاحیت خود بر کودک را واگذار نموده است. چنانچه سرپرست ارث را نپذیرد دادگاه‌های انگلیس نتیجه گرفته‌اند که او به دلیل عدم رعایت بهترین مصلحت کودک از حقوق خود صرف نظر کرده است. این تصمیمات دادگاه‌ها بیان‌گر مجوز کامل برای مداخله می‌باشند. براین اساس دادگاه‌ها از این اجازه برخوردارند که درجایی که مصلحت کودک مطرح است، احکامشان را درباره سرپرستان تغییر بدهند. اختلاف در انتصاب سرپرست معمولاً در زمانی که پدر قادر به اجرای حقوق خود نیست بروز پیدا می‌کند.^۴ بنابراین جان کاربن در تعیین مفهوم

1. Peter Ash

2. Benedek, Elissa P, Ash, Peter, **Principles and Practice of Child and Adolescent Forensic Mental Health**, American Psychiatric Publishing, 2010, 198.

3. June Carbone

4. Carbone, June, Legal Applications of the "Best Interest of the Child" Standard: Judicial Rationalization or a Measure of Institutional Competence? American Academy of Pediatrics, Pediatrics Volume 134, 2014, 112-113.

بهترین مصلحت کودک بر نقش یک‌جانبه دادگاه‌ها تأکید دارد و معتقد است که مفهوم مزبور صرفاً از رهگذر بررسی آرا قضایی دادگاه‌ها معین می‌گردد.

«دیانه پزانزو»^۱ بر این باور است که معیار بهترین مصلحت کودک پیشرفتی اخلاقی و مدرن در فرآیند تصمیم‌گیری کودکان است. به عبارت بهتر در مواردی که تصمیمات بر زندگی کودک تأثیر می‌گذارند معیار بهترین مصلحت کودک تعیین‌کننده است. امروزه در تصمیمات مربوط به کودکان دادگاه‌ها باید بدون توجه به خواست والدین، بهترین مصلحت را برای کودکان در نظر بگیرند. او ضمن اشاره به رویه دولت‌های سوئد و ایالات متحده آمریکا بیان می‌کند که معیار بهترین مصلحت زمانی در خصوص کودکان مطرح می‌شود که والدین راجع به کودک خود با یکدیگر اختلاف نظر دارند. باین وجود تعریف بهترین مصلحت کودک امری غامض و پیچیده است چراکه والدین، مددکاران اجتماعی، روانشناسان، روان‌پزشکان و غیره به‌عنوان خواهان‌های دعوی هیچ‌گاه دعوی خود را به قصد تعریف بهترین مصلحت کودک طرح نمی‌کنند.^۲ هرچند تعریف قانونی از بهترین مصلحت کودک وجود ندارد اما تعیین مفهوم بهترین مصلحت به‌طور کلی از طریق ارزیابی تعدادی عامل مانند شرایط کودک و والدین یا شرایط مددکار، صلاحیت والدین، ایمنی کودک و بهترین رفاه کودک محقق می‌گردد.^۳

۲. بهترین مصلحت در حوزه‌های مرتبط با کودک

بهترین مصلحت کودک طیف گسترده‌ای دارد و شامل تمام موضوعات مختلف در حوزه‌های مرتبط با حقوق کودک می‌شود. به عبارت بهتر بهترین مصلحت کودک از قدرت اجرایی در مسائل مرتبط با کودک برخوردار است. در ذیل به بررسی بهترین مصلحت کودک از دیدگاه حقوقدانان بین‌المللی در برخی حوزه‌های مرتبط با کودکان می‌پردازیم:

1. Diane Pranzo

2. Pranzo, D, Child Custody and Visitation Disputes in Sweden and the United States: A Study of Love, Justice, and Knowledge, Lexington Books publisher, 2013, 1-2.

3. **Determining the Best Interests of the Child**, child welfare information gateway, 2016, 1-10

۱.۲. جدایی^۱

چنانچه بعد از جدایی، یکی از والدین به همراه فرزند خود قصد جابه‌جایی به محلی غیر از محل سکونت مشترک را داشته باشد، در این‌جا مسئله این است که فرزند موردنظر باید در کجا و به چه صورتی زندگی بکند؟ در صورتی که دادگاه به جابه‌جایی رأی بدهد، همسری که حضانت از فرزند به او واگذار نگردیده قادر نخواهد بود که در زندگی روزمره کودک مشارکت داشته باشد. به طور مثال همسر مزبور نمی‌تواند در انجام تکالیف درسی کودک به او کمک کند. از طرف دیگر اگر دادگاه درخواست جابه‌جایی توسط پدر یا مادری که حق حضانت را دارند را رد کند، پدر و مادر مزبور چاره‌ای ندارد که از منطقه جغرافیایی که کودک در آن قرار دارد، دور بشود. در نتیجه کودک از پدر یا مادری که نزدیک‌ترین علقه را با آن دارد، ممکن است دور بشود. در هر دو وضعیت کودک آسیب می‌بیند. یک حقوقدان آلمانی به نام «لیزا هلفند مایر»^۲ معتقد است که از طرفی برای دادگاه‌ها بسیار دشوار است که بر مبنای یکی از گزینه‌های موافقت با جابه‌جایی و یا مخالفت با آن تصمیم بگیرند و از طرف دیگر قوانین دولت‌ها در خصوص جابه‌جایی بسیار متنوع است. با این‌وجود از دیدگاه این حقوقدان بهترین مصلحت کودک، معیار طلایی است که در حکم دادگاه نهفته است. در کشورهایی که جابه‌جایی به‌موجب قوانین آن‌ها مجاز است، بار اثبات زیان‌بار بودن جابه‌جایی برای فرزند بر عهده پدر یا مادری است که حضانت فرزند را بر عهده ندارند و در مقابل دولت‌هایی که بر جابه‌جایی در قوانین خود محدودیت وارد می‌کنند، بار اثبات بر عهده پدر یا مادری است که حضانت کودک را بر عهده دارند و باید ثابت نمایند که جابه‌جایی بهترین مصلحت کودک را به دنبال دارد.^۳ سایر حقوقدانان بین‌المللی ضمن تأکید بر اهمیت بهترین مصلحت کودک در دعاوی مربوط به جابه‌جایی، نقش حقوق والدین در مباحثات مربوط به این دعاوی را مورد تقبیح قرار داده‌اند. آن‌ها بیان می‌کنند که در دعاوی مزبور معمولاً یکی از والدین حقوق شخصی‌اش را بر نیازهای کودکان ترجیح می‌دهد، بر این اساس در تمام اشکال جابه‌جایی ضروری است که به‌عنوان یک مسئله از حقوق کودکان و به منظور احقاق حقوق آنان

1. Separation

2. Lisa Helfend Meyer

3. Helfend Meyer, L, **In the Child's Best Interest: What It Means in Move-Away Cases**. 2014. Available at:

https://www.huffingtonpost.com/lisa-helfend-meyer/in-the-childs-best-intere_b_۴۷۷۶۰۸۵.html

بر اعمال بهترین مصلحت کودک تمرکز بکنیم و آن را در اولویت قرار بدهیم.^۱ درهرحال قاضی در ارزیابی بهترین مصلحت کودک باید حق کودک برای حفظ روابط با والدین و سایر عوامل مربوط به قضیه را مدنظر قرار بدهد.^۲ چنین به نظر می‌رسد که در دعاوی جابه‌جایی، تعیین بهترین مصلحت کودک اولاً از رهگذر حکم دادگاه محقق می‌شود ثانیاً دادگاه باید در حکم خود عامل یا عوامل مؤثری که به بهترین وجه ممکن منافع کودک را تأمین می‌کند را مدنظر قرار بدهد.

۲.۲. رابطه نامشروع^۳

حقوقدان آمریکایی به نام «ملانیا مک کالی»^۴ برای اولین بار از اصطلاح «اعراض مردانه»^۵ استفاده کرد. براساس این نظریه مرد باید اجازه داشته باشد که از تعهداتش نسبت به یک کودک در ابتدای بارداری زن اعراض کند. این نظریه مبتنی بر این فرض است که وقتی زنی به‌طور نامشروع^۶ باردار می‌شود بین دو گزینه «سقط‌جنین»^۷، «به فرزند پذیرفتن»^۸ مختار است. این حقوق‌دان آمریکایی استدلال می‌کند که در این زمینه برابری جنسیتی اقتضا می‌کند که در مراحل اولیه شکل‌گیری جنین، پدر باید از این حق بشری برخوردار باشد که از تمام حقوق پدری و مالی که نسبت به فرزند دارد اعراض کند و مادر موردنظر را با دو گزینه یادشده آزاد بگذارد. او می‌افزاید هنگامی که یک زن به‌طور نامشروع باردار می‌شود، این زن حق دارد تصمیم بگیرد که آیا مسئولیت مادرانه را بر عهده بگیرد یا خیر؟ آیا قادر است از لحاظ مالی به حمایت از کودک

1. Bunker, J, **A Comprehensive Guide to Child Custody Evaluations: Mental Health and Legal Perspectives**, Springer Publisher, 2007, 396

2. Sutherland, Elaine E, Barnes Macfarlane, Lesley-Anne, **Implementing Article 3 of the United Nations Convention on the Rights of the Child Best Interests, Welfare and Well-being**, Cambridge University Press, 2016, 400

3. Liaison

4. Melanie McCulley

5. Male Abortion

۶. جهت آشنایی با بهترین مصلحت کودک در حوزه روابط مشروع ر.ک:

Miles, Joanna. Harris-Short, Sonia. **Family Law: Text, Cases, and Materials**, Oxford University Press, 2011 & Freeman, M. **Article ۳: The Best Interests of the Child**, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, Boston, 2007 & Dush, Claire Kamp M. Peters, H. Elizabeth. **Marriage and Family: Perspectives and Complexities**, Columbia University Press, 2010.

7. Abortion

8. Adoption

بپردازد یا خیر؟ آیا مکانی را برای نگه‌داری کودک دارد یا خیر؟ بعد از سنجیدن این امور زن ممکن است حسب مورد گزینه سقط‌جنین یا فرزند‌پذیری را انتخاب نماید به محض سقط‌جنین یا فرزند‌پذیری تعهدات و منافع زن ممکن است نسبت به کودک به پایان برسد یا نرسد، در مقابل مرد اختیاری در این زمینه ندارد. به عبارت بهتر در این نظریه تصمیم مرد برای اعراض از حقوق خود نسبت به فرزند منجر به سقوط حقوق زن نسبت به فرزند نمی‌شود. این نظریه مورد حمایت «کارن دیکرو»^۱، رئیس سازمان ملی زنان قرار گرفته است. او معتقد است که چنانچه زنی تصمیم بر بارداری بگیرد و مردی که به‌طور نامشروع با او ارتباط برقرار کرده است نخواهد در این تصمیم زن سهیم بشود او تعهدی به حمایت از زن و کودک ندارد و زن از آنجاکه به‌طور آزادانه تصمیم به حفظ جنین گرفته است نباید از مرد انتظار تأمین مالی را داشته باشد.^۲ «بلیندا براسیل»^۳ معتقد است که در روابط نامشروع، زن باید طفل را به فرزند‌پذیری و در مورد مرد، چنانچه هویت آن مشخص یا تأیید نشده باشد این موافقت ضروری نیست. از مفهوم مخالف عبارت اخیر الذکر می‌توان چنین برداشت کرد که در صورت احراز یا تأیید هویت، مرد به مانند زن باید طفل را به فرزند‌پذیری بپذیرد. بر این اساس چنانچه روابط نامشروع مستمری بین مرد و زن وجود داشته باشد هویت مرد باید قبل از موافقت با فرزند‌پذیری مشخص گردد. مرد مورد نظر در بازه زمانی ۱۴ روزه باید حضانت فرزند مورد نظر را بر عهده بگیرد.^۴ همان‌طور که مشاهده گردید از دیدگاه براسیل تحقق بهترین مصلحت کودک در حوزه روابط نامشروع از طریق الزام مرد و زن به فرزند‌پذیری محقق می‌گردد. به‌طور کلی در خصوص تأمین بهترین مصلحت کودک در حوزه روابط نامشروع دیدگاه اول نسبت به دیدگاه دوم با منطق حقوقی سازگارتر است. دیدگاه اول حسب شرایط اجتماعی تأمین منافع کودک از یک‌سو و تأمین منافع مرد و زن از سوی دیگر را به همراه دارد. این دیدگاه مبتنی بر اصل آزادی اراده است بر این اساس مرد و زن می‌توانند با عنایت به اوضاع و احوال فردی و اجتماعی آزادانه از میان گزینه‌های یاد شده دست به انتخاب بزنند. بدون شک این انتخاب آزادانه حتی در فرض سقط‌جنین بهترین نفع کودک را به همراه

1. Karen Decrow

2. Child support in the united states. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Child_support_in_the_United_States

3. Belinda Brassil

4. Brassil, Belinda, Excel HSC Legal Studies, Pascal Press, 2004, 168

دارد چراکه در بسیاری از جوامع هیچ‌گونه حقوقی برای فرزندان ناشی از روابط نامشروع در نظر گرفته نشده است و در نتیجه سقط‌جنین می‌تواند به بهترین وجه منافع کودک تأمین کند.^۱

۳.۲. مدرسه

«سوویانا ها کالحتو»^۲ حقوق‌دان فنلاندی بر این باور است که بهترین مصلحت کودک در مدرسه با عنایت به سه مؤلفه «مشارکت»^۳، «عدم تبعیض»^۴ و «حمایت حقوقی»^۵ محقق می‌گردد. مؤلفه نخست به این معنا است که در محیط مدرسه هنگامی که بزرگسالان در مورد موضوعات مربوط به کودکان تصمیم می‌گیرند، کودکان باید به‌طور آزادانه از حق اظهار نظر نسبت به آن موضوعات برخوردار باشند؛ اما این حق به‌تنهایی کافی نیست. بزرگسالان باید دیدگاه‌های کودکان را با عنایت به سن و بلوغ آن‌ها مدنظر قرار بدهند. کودکان نباید صرفاً شنیده بشوند بلکه افکار و دیدگاه‌هایشان باید به‌طور جدی در نظر گرفته شود. هنگامی که در خصوص هر مسئله آموزشی مربوط به کودکان صحبت می‌کنیم، فرض بر این است که کودک مورد نظر به سن مطلوب جهت برخورداری از حق اظهار نظر رسیده است. در نتیجه کودکان باید به‌منظور تنظیم فعالیت‌های مدرسه، توسعه مدرسه و مشارکت در تصمیم‌سازی‌های مدرسه توسط کارکنان

۱. البته کنوانسیون‌ها و اعلامیه‌های حقوق بشری بر مبنای اصل برابری و منع تبعیض، میان کودکان ناشی از روابط مشروع با کودکان ناشی از روابط نامشروع تمایزی قائل نمی‌شوند. به‌موجب بند ۲ ماده ۲۵ اعلامیه جهانی حقوق بشر همه‌ی کودکان، اعم از آن‌که در پی ازدواج یا بی‌ازدواج زاده شده باشند، حق دارند که از حمایت اجتماعی یکسان بهره‌مند گردند و نیز طبق بند ۳ ماده ۱۰ میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، تدابیر خاصی در حمایت و مساعدت به نفع کلیه اطفال غیرمیز و ممیز بدون هیچ‌گونه تبعیض ناشی از نسب یا عوامل دیگر باید اتخاذ گردد و اطفال غیرممیز باید در مقابل استثمار اقتصادی و اجتماعی حمایت شوند. درنهایت می‌توان به «کنوانسیون ۱۹۸۹» اشاره کرد بر طبق ماده ۲ کنوانسیون اخیرالذکر کشورهای طرف کنوانسیون حقوقی را که در این کنوانسیون در نظر گرفته شده، برای تمام کودکانی که در حوزه قضایی آن‌ها زندگی می‌کنند، بدون هیچ‌گونه تبعیضی از جهت نژاد، رنگ، مذهب، زبان، عقاید سیاسی، ملیت، جایگاه قومی و اجتماعی و اقتصادی، عدم توانایی، تولد و یا سایر احوال شخصیه والدین یا قیم قانونی محترم شمرده، تضمین خواهند نمود. بنا بر قید «تولد» که در این ماده آمده، کنوانسیون میان کودکان مشروع و نامشروع از لحاظ برخورداری از حقوق کودکان که در این کنوانسیون آمده است، تفاوتی قائل نیست و کودک را به‌طور مطلق، در نظر دارد. ن.ک:

عظیم زاده اردبیلی، فائزه. طوقانی پور، فائزه، **حقوق خانوادگی کودکان خارج از نکاح با مطالعه تطبیقی**، فقه و حقوق خانواده، ۱۳۹۰، شماره ۵۵، صص ۱-۲.

2. Suvianna Hakalehto
3. Non-Discrimination
4. Participation
5. Legal Protection

آموزشی مدرسه دعوت بشوند.^۱ دومین مؤلفه عدم تبعیض است. تبعیض تهدیدی علیه‌شان انسانی کودک است. تبعیض می‌تواند توانایی‌های کودک برای بهره‌مندی از آموزش را تضعیف یا نابود کند. به موجب بند ۱ ماده ۲ کنوانسیون حقوق کودک دولت‌های عضو این کنوانسیون، برای هر کودکی که در قلمرو آن‌هاست، بدون تبعیض و به‌دوراز هرگونه وابستگی به نژاد، رنگ پوست، منشأ اجتماعی و قومی و یا ملی، میزان دارایی، معلولیت، وضعیت سرپرست و یا والدین و هر موقعیت دیگری که کودک در آن است، اجرای حقوق مندرج در این پیمان‌نامه را تضمین می‌کنند. این نویسنده فنلاندی معتقد است که مفاد تبعیض در کنوانسیون حقوق کودک با مفاد تبعیض در سایر کنوانسیون‌های حقوق بشری متفاوت است. بر این اساس کنوانسیون حقوق کودک تبعیضی را که بر مبنای وضعیت سرپرست کودک پایه‌گذاری شده است را ممنوع می‌کند. این ممنوعیت ممکن است در مدرسه مهم باشد چراکه معلمان باید کودکان را از طریق تعامل با سرپرستان آن‌ها به رشد و تعالی برسانند. او می‌افزاید که به‌منظور نیل به بهترین مصلحت کودک کارکنان مدرسه وظیفه‌دارند که بدون هرگونه تبعیضی حقوق هر کودک را محترم بشمارند و در این خصوص تضمینات لازم را بدهند. برابری باید در دسترسی به مدرسه، برابری آموزشی، نظم مدرسه، ارزشیابی و مشارکت تضمین بشود. کارکنان مدرسه وظیفه دارند به‌طور ویژه از گروه‌های ضعیف‌تر از قبیل کودکان برخوردار از مشکلات یادگیری، کودکان ناتوان، کودکان اقلیت‌ها و کودکان پناهندگان حمایت بکنند. در هر صورت نیل به بهترین مصلحت کودک متکی بر انجام اقدامات فعالانه توسط مقامات صلاحیت‌دار مدرسه است. ضروری است که بدین منظور نظام‌هایی برای جلوگیری، شناسایی و برطرف کردن تبعیض ایجاد گردد. بدین منظور صرف قانون‌گذاری و برنامه‌ریزی کافی نیست. کودکان در روش‌های متفاوتی که به نقش دانش‌آموزان و مدرسه به‌عنوان یک محیط می‌پردازد نباید مورد تبعیض عملی قرار بگیرند.^۲ آخرین مؤلفه، مؤلفه حمایت حقوقی است. بر این اساس چنانچه حقوق کودکان نقض بشود یا نادیده گرفته شود باید از آن‌ها حمایت حقوقی به عمل بیاید. نقض‌های مشکوک حقوق آن‌ها باید بررسی و در صورت اثبات جبران بشوند. باید آیین دادرسی مؤثری به منظور تشخیص، گزارش، ارجاع، مطالعه

1. International Family Law, Policy and Practice, International Center For Family Law, Policy And Practice, Vol. 1, Number 1, Winter 2013, at p.108.

2. Ibid, at p. 109.

و تعقیب موارد بدرفتاری با کودکان وجود داشته باشد تا از این طریق مشارکت قضایی فراهم گردد. این امر به طور ضمنی اشاره دارد که کارکنان، والدین و دانش آموزان از آیین دادرسی ذی ربط آگاه هستند و می‌دانند چطوری از آن‌ها استفاده بکنند و حتی به استفاده از آن‌ها تشویق می‌شوند. وجود روش‌های حل اختلاف در محیط آموزشی به دلیل ماهیت مدرسه به عنوان یک نظام بسته و مقتدر امری مهم است. این مسئله در کشورهای که کنترل منظمی بر مدرسه ندارند نمود بیشتری پیدا می‌کند. حمایت حقوقی از دانش آموزان مستلزم قانون‌گذاری، آگاهی مقامات مدرسه از حقوق کودکان، آگاهی کودکان از حقوق خود و سرویس‌های حقوقی که به منظور پاسخ‌گویی به نیازهای آن‌ها ایجاد شده، است. چنان چه حمایت حقوقی مناسبی از کودک در مدرسه وجود نداشته باشد، بهترین مصلحت کودک تکمیل نمی‌گردد. در محیط مدرسه مداخله سریع از اهمیت والایی برخوردار است چراکه دانش آموزان فارغ از پیامدهای ارزیابی‌های حقوقی و تصمیم‌گیری نهایی باید به طور مداوم به مدرسه بروند.^۱

۴.۲. پناهنده^۲

«آنیکا پارسون»^۳ معتقد است که نمی‌توان تعریف جامعی از بهترین مصلحت کودک پناهنده ارائه کرد. مضمون بهترین مصلحت کودک پناهنده به سن کودک، سطح توسعه و وضعیت زندگی کودک بستگی دارد. در احراز بهترین مصلحت کودک پناهنده باید دیدگاه‌ها و نقطه نظرات کودک مورد توجه قرار بگیرد. همچنین ضروری است که تضمین بکنیم که کودک به اندازه کافی

1. Ibid, at pp. 109-112

2. Refugee

شایان ذکر است که بند ۱ ماده ۳ «کنوانسیون (۱۹۸۹)» در مورد تمام کودکان اعم از تبعه و پناهنده از قدرت اجرایی برخوردار است. براین اساس هیچ دولتی نمی‌تواند بر مبنای تبعه یا غیر تبعه بودن کودک در اعمال مقررات خود محدودیت ایجاد بکند. این مسئله به صراحت در بند ۱ ماده ۲ «کنوانسیون (۱۹۸۹)» از رهگذر اصل منع تبعیض مورد تأکید قرار گرفته است. همچنین به موجب ماده ۲۲ کنوانسیون مزبور حکومت‌های امضاکننده این پیمان‌نامه، با انجام اقدام‌های مناسب، حقوق کودکی را که از نظر قوانین داخلی و یا بین‌المللی پناهنده شناخته شده است، تضمین می‌کنند. این حقوق شامل کمک‌های انسانی و در جهت احقاق همه حقوق مندرج در این پیمان‌نامه و همین‌طور دیگر پیمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است که بر پایه تأمین حقوق بشر و حقوق کودک استوار هستند، صرف‌نظر از اینکه کودک تنها با والدین و یا همراه دیگری باشد؛ بنابراین با عنایت به مواد اخیرالذکر کلیه کودک پناهنده باید از تمام حقوق مربوط به کودکان برخوردار و بهره‌مند گردند ن.ک:

Pobjoy, J. The Child in International Refugee Law, Cambridge University Press, 2017, 197.

3. Annika Parsons

از تدابیر قابل دسترس دیگر آگاه است. در غیر این صورت نمی‌توان به بهترین مصلحت کودک پناهنده پی برد. در مورد تصمیماتی که در دوره پناهندگی راجع به موضوعات گوناگون اتخاذ می‌شود ارزیابی بهترین مصلحت کودک توسط مقامات به‌منظور اجرای بهترین مصلحت کودک در زمان حال و آینده حائز اهمیت است. بهترین مصلحت کودک و اعمال آن باید دلیل عمده ارزیابی در تصمیم سازی‌های مربوط به کودک پناهنده باشد، مخصوصاً هنگامی که قانونی تنظیم می‌شود یا تصمیمات فردی درباره کودک توسط مقامات ذی‌ربط اتخاذ می‌شود. وقتی که بهترین مصلحت کودک را مورد ارزیابی قرار می‌دهیم، تصمیم‌گیرنده باید بررسی بکند که تصمیم مربوطه به چه نحوی بر حقوق کودک تأثیر می‌گذارد. در هر صورت بهترین مصلحت کودک پناهنده را می‌توان حداقل از طریق پیش‌بینی اموری که در مصلحت کودک پناهنده نیست، ارزیابی کرد. در اینجا باید بین عواملی که سلامتی کودک را به مخاطره می‌اندازد و عواملی که از کودک حفاظت می‌کند تمیز قائل شد. عوامل منفی عبارت‌اند از عدم مراقبت صحیح، سوءاستفاده فیزیکی و ذهنی، فقر، عدم دسترسی به آموزش و ... در مقابل عوامل مثبت عبارت‌اند از روابط انسانی گرم و صمیمی، مراقبت مناسب، حق بر تمامیت جسمانی. هنگامی که در مورد کودک پناهنده تصمیم‌گیری می‌شود مقامات باید عواملی که بر بهترین مصلحت کودک تأثیر می‌گذارد را ارزیابی بکنند. این امر وظیفه تصمیم‌گیرندگان است تا تصمیم بگیرند که چه عواملی حیاتی و مهم هستند و نهایتاً مهم‌ترین آن‌ها را اعمال بکنند. باین‌وجود تصمیم‌گیرندگان باید سن و سطح بلوغ کودک را که مستقیماً بر بهترین مصلحت کودک تأثیر می‌گذارد را مدنظر قرار بدهند. به‌طور خاص مهم است که هرگونه اطلاعات درباره کودکان و تجارب آن‌ها در دوران پناهندگی را مورد ملاحظه قرار بدهیم. کودکانی که بدون همراه وارد کشوری می‌شوند، کشور مربوطه معمولاً کودکان خود را شناسایی می‌کند در نتیجه ضروری است که آن‌ها در سراسر فرآیند پناهندگی مورد توجه قرار بگیرند.^۱

1. Parsons, A. The Best Interests of the Child in Asylum and Refugee Procedures in Finland, Vähemmistövaltuutettu, 2010, 77-80.

۵.۲. معلولیت^۱

هر دو کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹) و «حقوق افراد دارای معلولیت (۲۰۰۶)»^۲ به اصطلاح بهترین مصلحت اشاره کرده‌اند. این اصطلاح در کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت (۲۰۰۶) صرفاً در رابطه با کودکان دارای معلولیت به کار رفته است. بند ۲ ماده ۷ کنوانسیون اخیرالذکر بیان می‌کند در تمامی اقدامات مربوط به کودکان دارای معلولیت، بهترین مصلحت کودک در اولویت نخست خواهد بود. ماده ۳ کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹) هم مقرره مشابهی دارد، اما بهترین مصلحت کودک در این کنوانسیون جنبه عام دارد و تمامی کودکان چه معلول چه پناهنده و غیره را در برمی‌گیرد. این مسئله که در این مواد بهترین مصلحت کودک معلول به‌عنوان یک اولویت نخست در نظر گرفته شده است، حائز اهمیت است؛ اما بهترین مصلحت کودک به‌عنوان اولویت نخست بیشتر در مورد موادی مطرح می‌شود که کودکان مجبورند از محیط خانواده دور باشند مثل مواد ۱۸ (نگهداری کودک توسط والدین)، ۲۰ (حمایت کودک در دوران جدایی والدین)، ۲۱ (ضمانت‌های قانونی فرزندخواندگی)، ۳۷ (ممنوعیت شکنجه، تضمین قانونی در اجرای مجازات) و ۴۰ (بازسازی اجتماعی کودکان مجرم) کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹). حتی اگر بهترین مصلحت کودک معلول در تمام شرایط از اهمیت والایی برخوردار باشد، نمی‌توان از این حقیقت چشم‌پوشی کرد که این بزرگ‌سالان هستند که تصمیم می‌گیرند چه چیزی بهترین مصلحت کودک است؛ اما در خصوص مشارکت کودکان معلول در تصمیم‌سازی، هر دو کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹) و حقوق افراد دارای معلولیت (۲۰۰۶) در عمل تعهدی برای

1. Disabilities

2. Convention on the Rights of Persons with Disabilities

کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت به‌عنوان یک معاهده بین‌المللی حقوق بشری در ۱۳ دسامبر سال ۲۰۰۶ به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید و از ۳ مه ۲۰۰۸ لازم‌الاجرا گردید. تا سال ۲۰۱۱، ۹۸ کشور با تصویب این کنوانسیون به عضویت آن درآمده‌اند. این کنوانسیون اولین کنوانسیون حقوق بشری است که یک سازمان فراملی منطقه‌ای (اتحادیه اروپا) به عضویت آن درآمده است. کنوانسیون مزبور طیف گسترده‌ای از انواع معلولیت را در برمی‌گیرد و بر بهره‌مندی اشخاص دارای معلولیت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی تأکید دارد. این کنوانسیون چگونگی اعمال کلیه حقوق نسبت به اشخاص دارای معلولیت را تعیین و بر حمایت از حقوق اشخاص مزبور تأکید دارد. ن.ک:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/QuestionsAnswers.aspx>
and Della Fina, Valentina. Palmisano, Giuseppe. **The United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities: A Commentary**, Springer Publisher, 2017, 370

تصمیم سازی در خصوص کودکان معلول در نظر نگرفته‌اند. این کنوانسیون‌ها صرفاً به حق استماع کودک در فرایند تصمیم سازی و بیان آزادانه دیدگاه‌ها اشاره دارند. ماده ۱۲ کنوانسیون حقوق کودک بیان می‌کند که از سوی حکومت‌های امضاکننده این پیمان نامه، حق کودکی که توانایی ساختن نظر شخصی خودش را دارد، به رسمیت شناخته می‌شود. کودک در تمامی امور مربوط به خود، آزادی بیان و اظهار عقیده شخصی را که مطابق سن و رشد اوست، دارد. در نتیجه چنین به نظر می‌رسد که تصمیم نهایی در خصوص مشارکت کودکان معلول در فرایند تصمیم سازی به خود آن‌ها بستگی دارد.^۱

۶.۲. خشونت و سوءاستفاده جنسی^۲

کودکان به‌عنوان قشر آسیب‌پذیر جامعه همواره در معرض خطرات قریب‌الوقوع انسانی و محیطی قرار دارند. یکی از خطرات انسانی که کودکان را از سالیان دراز تا به امروز تهدید می‌کند خشونت و سوءاستفاده جنسی از آن‌ها است. خشونت و سوءاستفاده جنسی به‌عنوان عاملی مخرب در رشد و تکامل کودک تعریف می‌شود. باید بررسی کرد که در صورت وقوع خشونت و سوءاستفاده جنسی کودک، بهترین مصلحت او چگونه تعیین می‌گردد. به نظر می‌رسد همکاری سازمان‌های حکومتی و غیر حکومتی مختلف به‌منظور تعیین بهترین مصلحت کودک قربانی خشونت جنسی امری حیاتی و ضروری است. همکاری کلیه افرادی که با کودک در ارتباط هستند، در معنایی وسیع‌تر: پدر و مادر (چنانچه آن‌ها سوءاستفاده کننده نباشند) مربیان مهدکودک چنانچه کودک در مهدکودک حضور پیدا کند، معلمان یا کادر مدرسه چنانچه کودک دانش‌آموز باشد، پزشکان عمومی و متخصص که برای خدمات‌رسانی به خانواده‌های خاص، جوامع محلی و حرفه‌ای انتخاب می‌شوند. به‌طور دقیق همکاری باید میان پلیس، حقوق‌دانان، مراکز رفاه اجتماعی، مؤسسات خاص برای کودکان و دادگاه صورت بگیرد. صاحبان مشاغل ضمن انجام کار خود باید با صاحبان دیگر مشاغل که بهترین مصلحت کودک را مدنظر قرار داده‌اند، همکاری نمایند؛ اما باید به این سؤال پاسخ داد که کدام مشاغل با یکدیگر در ارتباط‌اند؟ در پاسخ باید گفت معلمان، مددکاران اجتماعی، روان‌شناسان کودک، روان‌پزشکان کودک، پزشکان متخصص، جرم

1. Farrugia, Ruth. Callus, Anne-Marie. **The Disabled Child's Participation Rights**, Routledge publisher, 2016, 13-14.

2. Violence and Sexual Abuse

شناسان، پلیس‌ها، قضات دادگاه اطفال، وکلای دولتی مخصوص جوانان، وکیل کودک همگی مشاغل مرتبط می‌باشند. هر کودک به حمایت نیاز دارد و این حمایت از کودکی به کودک دیگر متفاوت است؛ بنابراین هر کودک باید به‌طور شخصی به‌عنوان یک فرد قربانی با نیازهای خاص مورد توجه قرار بگیرد و نه به‌طور کلی. هدف نهایی این شیوه، اعمال بهترین مصلحت کودک به منظور حمایت از جامعه و فراهم ساختن سطح رضایت کودک قربانی است. به‌منظور نیل نهایی به بهترین مصلحت کودک قربانی سوءاستفاده جنسی باید تدابیر حمایتی ذیل را مدنظر قرار دهیم:

۱. پلیس کلیه مدارک و اطلاعات در خصوص جرم و قربانی را جمع‌آوری نماید.
۲. وکیل حمایت حقوقی از کودکان و والدین آنها را به عمل بیاورد.
۳. نظام رفاهی، امنیت، سلامتی و رشد کودک را مدنظر قرار بدهد.
۴. مؤسسات آموزشی مسئولیت رشد و آسایش کودک را بپذیرند.
۵. مؤسسات سلامتی وضعیت سلامتی جسم و روان کودک را ارزیابی بکنند و در برنامه‌ها و تدابیر مقرر برای کودکان مشارکت نمایند.
۶. مؤسسات مخصوص کودکان، نیازهای کودک را ارزیابی بکنند و زمینه مشارکت در برنامه‌ها به منظور تقویت کودک و رشد آنان را فراهم بکنند.
۷. قضات متعهد و مسئول هستند که مصلحت کودک را هماهنگ و یکدست نمایند؛ بنابراین به منظور نیل به بهترین مصلحت کودک مهم است که از سایر متخصصان دعوت به عمل بیاوریم، بیانیه‌ها و اعلامیه‌ها را بررسی نماییم، دیگران را تشویق بکنیم تا با نهادهای حکومتی و غیر حکومتی ارتباط برقرار بکنند و درحالی‌که به ارزیابی مجموعه داده‌ها می‌پردازیم راه‌هایی را برای حل مسائل عملی پیشنهاد بکنیم.^۱

1. Kujundžić, L, Multidisciplinary cooperation in the best interests of children witnesses and victims of sexual abuse, Child Protection HUB for South East Europe, 2017, 1-5.

نتیجه گیری

حقوقدانان بین‌المللی هر یک حسب مورد به بررسی مفهوم بهترین مصلحت کودک پرداخته و نهایتاً مفهومی از بهترین مصلحت کودک را ارائه کرده‌اند. به‌طور کلی با ملاحظه دیدگاه‌های آنان می‌توان گفت که مفهوم بهترین مصلحت کودک به ارزیابی دادگاه‌ها در هنگام اتخاذ تصمیم راجع به اینکه چه نوعی از خدمات، اعمال و دستورات به بهترین وجه به کودکان سود می‌رساند اشاره دارد. بر این اساس نیل به مفهوم بهترین مصلحت کودک یک مفهوم کاملاً تبعی است به عبارت دیگر دادگاه باید در هر مورد تشخیص بدهد کدام عامل یا عوامل بیشترین نفع و مصلحت را به کودک می‌رساند. باین‌وجود نباید از این مسئله غافل شد که اولاً کنوانسیون حقوق کودک بهترین مصلحت کودک را در کلیه حوزه‌های مرتبط با کودک مدنظر قرار می‌دهد و ثانیاً تحقیقات حقوقدانان بین‌المللی حاکی از آن است که بهترین مصلحت کودک در حوزه‌های مرتبط با کودک امری سیال و شناور است. بر این اساس دستیابی به بهترین مصلحت کودک در هر یک از حوزه‌های طلاق، مدرسه، پناهندگی، معلولیت و غیره که به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم با منافع یا مصالح کودکان در ارتباط است متمایز از بهترین مصلحت کودک در حوزه‌های دیگر است. به عبارت بهتر عامل یا عواملی که در یک حوزه از مسائل کودک بهترین مصلحت آن را تعیین می‌کند متمایز از عامل و عواملی است که در حوزه‌های دیگر بهترین مصلحت کودک را رغب می‌زند؛ بنابراین مفهوم بهترین مصلحت کودک در حوزه‌های مرتبط با حقوق کودک می‌تواند شامل هر عامل یا مجموعه عواملی باشد که بهترین نفع کودک را به همراه می‌آورد.

فهرست منابع:

فارسی

مقالات

۱. پارساپور، محمدباقر. نوربخش، سوسن. معیارهای ارزیابی مصلحت کودک در فقه امامیه، حقوق ایران و کنوانسیون حقوق کودک، فصلنامه حقوق تطبیقی اسلام و غرب، ۱۳۹۴، شماره سوم. صص ۱-۴.
۲. عظیم زاده اردبیلی، فائزه. طوقانی پور، فائزه، حقوق خانوادگی کودکان خارج از نکاح با مطالعه تطبیقی، فقه و حقوق خانواده، ۱۳۹۰، شماره ۵۵، صص ۱-۲.

انگلیسی:

-Books

3. Sedmak, Mateja. Sauer, Birgit, **Unaccompanied Children in European Migration and Asylum Practices: In Whose Best Interests?** Routledge publisher, 2018. 42.
4. Kujundžić, L, **Multidisciplinary cooperation in the best interests of children witnesses and victims of sexual abuse**, Child Protection HUB for South East Europe, 2017, 1-5
5. Griffiths, Anne. Mustasaari, Sanna, **Subjectivity, Citizenship and Belonging in Law: Identities and Intersections**, Routledge publisher, 2017, 10-12.
6. **Determining the Best Interests of the Child, child welfare information gateway**, 2016.
7. Farrugia, Ruth. Callus, Anne-Marie. **The Disabled Child's Participation Rights**, Routledge publisher, 2016, 13-14.
8. Hauck, Pierre. Peterke, seven. **International Law and Transnational Organized Crime**, oxford university press, 2016.
9. Benedek. Elissa P, Ash. Peter, **Principles and Practice of Child and Adolescent Forensic Mental Health**, American Psychiatric Publishing, 2010, 198
10. Buck, T. **International Child Law**, Routledge publisher, 2014.

11. Helfend Meyer, L, **In the Child's Best Interest: What It Means in Move-Away Cases**. 2014.
12. International Family Law, **Policy and Practice, International Center For Family Law, Policy And Practice**, Vol. 1, Number1, Winter 2013, 108
13. Parsons, A. **The Best Interests of the Child in Asylum and Refugee Procedures in Finland**, Vähemmistövaltuutettu, 2010.
14. Pranzo, D, **Child Custody and Visitation Disputes in Sweden and the United States: A Study of Love, Justice, and knowledge**, Lexington Books publisher, 2013.
15. Sormunen, M, **The best Interests of the Child- A Dialogue Between Theory and Practice**, Council of Europe publishing, 2016.
16. Langford, M, **Global Justice, State Duties: The Extraterritorial Scope of Economic, Social, and Cultural Rights in International Law**, Cambridge University Press, 2013, 393.
17. Grietens, H. **In the Best Interests of Children and Youth: International Perspectives**, Leuven University Press, 2005, 15
18. Bunker, J, **A Comprehensive Guide to Child Custody Evaluations: Mental Health and Legal Perspectives**, Springer Publisher, 2007, 396
19. Sutherland, Elain E, Barnes Macfarlane, Lesley-Anne, **Implementing Article 3 of the United Nations Convention on the Rights of the Child Best Interests, Welfare and Well-being**, Cambridge University Press, 2016, 400
20. Miles, Joanna. Harris-Short, Sonia. **Family Law: Text, Cases, and Materials**, Oxford University Press, 2011
21. Freeman, M. **Article ۳: The Best Interests of the Child**, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, Boston, 2007
22. Dush, Claire Kamp M. Peters, H. Elizabeth. **Marriage and Family: Perspectives and Complexities**, Columbia University Press, 2010
23. Brassil, B, **Excel HSC Legal Studies**, Pascal Press, ۲۰۰۴, ۱۶۸
24. Pobjoy, Jason M. **The Child in International Refugee Law**, Cambridge University Press, 2017, 197.
25. Della Fina, Valentina. Palmisano, Giuseppe. **The United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities: A Commentary**, Springer Publisher, 2017, 37.

-Articles

26. Woodman, Gordon R. “ The Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law“ 58/2008, *LIT Verlag Münster Berlin*, 2010, 460
27. Carbone, June, “Legal Applications of the Best Interest of the Child Standard: Judicial Rationalization or a Measure of Institutional Competence? “*American Academy of Pediatrics*, Pediatrics Volume 134, 2014. 122-113

-Documents

28. Committee on the Rights of the child, General comment no.14. on the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration. (art3, para1), 2013, 4-10.

-Internet Resources

29. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/Membership.aspx>
30. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/QuestionsAnswers.aspx>
31. https://en.wikipedia.org/wiki/Child_support_in_the_United_States
32. https://www.huffingtonpost.com/lisa-helfend-meyer/in-the-childs-best-interesteb_۴۷۷۶۰۸۵.html